

“Darba drošības normatīvo aktu praktiskās ieviešanas un uzraudzības pilnveidošana” ESF projekta identifikācijas Nr. 7.3.1.0/16/I/001

Darbības programmas „Izaugsme un nodarbinātība” 7.3.1. specifiskā atbalsta mērķa „Uzlabet darba drošību, it īpaši bīstamo nozaru uzņēmumos” projekts „Darba drošības normatīvo aktu praktiskās ieviešanas un uzraudzības pilnveidošana” (Nr. 7.3.1.0/16/I/001)

DARBA APSTĀKĻI UN RISKI LATVIJĀ 2017–2018

Pasūtītājs:

Valsts darba inspekcija

Izpildītājs:

Personu apvienība

SIA “Civitta Latvija”, SIA “GRIF” un UAB “Civitta”

TEMATISKIE PIELIKUMI

PIRMĀ PALĪDZĪBA (APMĀCĪBA PIRMAJĀ PALĪDZĪBĀ UN PIRMĀS PALĪDZĪBAS SNIEGŠANAI MEDICĪNISKO MATERIĀLU MINIMUMS)

Saīsinājumu saraksts

DAL	Darba aizsardzības likums
DAS	Darba aizsardzības speciālists
MK	Latvijas Republikas Ministru kabinets

Pirmā palīdzība

Kas ir pirmā palīdzība?

Atbilstoši Ārstniecības likumam (redakcijā ar grozījumiem, kas stājas spēkā 01.01.2018.) "pirmā palīdzība" ir:

"palīdzība, ko cietušajiem (saslimušajiem) dzīvībai vai veselībai kritiskā stāvoklī savu zināšanu un iespēju apjomā sniedz personas ar kvalifikāciju medicīnā vai bez tās neatkarīgi no sagatavotības un ekipējuma" [10].

Normatīvie akti, kas reglamentē pirmo palīdzību darba vidē

Pirmo palīdzību, tās nodrošināšanu un apmācību darba vidē reglamentē Darba aizsardzības likums, Civilās aizsardzības un katastrofas pārvaldīšanas likums un vairāki MK noteikumi:

- Darba aizsardzības likuma (turpmāk – DAL) (redakcijā ar grozījumiem, kas stājas spēkā no 28.04.2010.) 12. pants par pirmo palīdzību un citiem neatliekamajiem pasākumiem nosaka, ka darba devējs savā uzņēmumā nodrošina pasākumus, kas nepieciešami pirmās palīdzības sniegšanai [4];
- Ministru kabineta (turpmāk – MK) 28.04.2009. noteikumi Nr. 359 "Darba aizsardzības prasības darba vietās" 28. punktā reglamentē pirmās palīdzības telpu un pirmās palīdzības aptieciņu nodrošināšanas nepieciešamību darba vietās [5];
- MK 03.08.2010. noteikumi Nr. 713 "Par kārtību, kādā nodrošina apmācību pirmās palīdzības sniegšanā, un pirmās palīdzības aptieciņas medicīnisko materiālu minimumu" reglamentē kārtību, kādā jānodrošina apmācība pirmās palīdzības sniegšanā, kā arī nosaka pirmās palīdzības aptieciņas medicīnisko materiālu minimumu [6];
- MK 14.08.2012. noteikumi Nr. 557 "Par apmācību pirmās palīdzības sniegšanā" nosaka pirmās palīdzības sniegšanas apmācību sistēmu, apmācību programmas saturu un kārtību, kādā tiek nodrošināta apmācība pirmās palīdzības sniegšanā [7];
- Civilās aizsardzības un katastrofas pārvaldīšanas likuma (redakcijā ar grozījumiem, kuri stājas spēkā 01.10.2016.) 23. pants paredz iedzīvotāju izglītošanas pasākumus, nosakot, ka:
 - *"izglītības iestāde nodrošina obligātā civilās aizsardzības kursa pasniegšanu izglītojamajiem augstākajā, vispārējā un profesionālajā izglītībā. Minimālās prasības attiecībā uz obligātā civilās aizsardzības kursa saturu nosaka Ministru kabinets";*
 - *"nodarbināto apmācību civilās aizsardzības jautājumos organizē darba devējs. Minimālās prasības attiecībā uz nodarbināto apmācību civilās aizsardzības jautājumos nosaka Ministru kabinets" [8].*

Tādējādi paredzams, ka aizvien vairāk iedzīvotāju (attiecīgi arī nodarbināto) būs apguvuši pilnvērtīgas zināšanas par civilās aizsardzības pasākumiem, ietverot pirmās palīdzības sniegšanu darba vidē;

- MK 20.12.2017. noteikumi Nr. 716 "Minimālās prasības obligātā civilās aizsardzības kursa saturam un nodarbināto civilās aizsardzības apmācības saturam" nosaka, ka obligātā civilās aizsardzības kursa saturam jāiekļauj:

"pirmās palīdzības sniegšanas prasmes dzīvībai kritiskās situācijās (piemēram, bīstamas asiņošanas apturēšana, atdzīvināšanas pasākumi), kā arī palīdzības izsaukšanu" [9].

Pamatojoties uz Civilās aizsardzības un katastrofas pārvaldīšanas likuma prasībām, nodarbināto apmācību civilās aizsardzības jautājumos (t. sk. par pirmo palīdzību) ir jāorganizē darba devējam.

Lai vērtētu, vai tiek ievēroti darba aizsardzības normatīvie akti, darba aizsardzības speciālistiem (turpmāk – DAS), kas iegūst vai ir ieguvuši augstāko profesionālo izglītību darba aizsardzībā, aptaujas laikā tika uzdots jautājums, lūdzot novērtēt, cik lielā mērā Latvijas uzņēmumos (iestādēs) tiek ievērotas MK noteikumu darba aizsardzības prasības. Atbildi tika lūgts sniegt, izmantojot 10 punktu skalu, kur 10 nozīmē, ka “tiek ievērotas pilnībā”, bet 1, ka „nepavisam netiek ievērotas”.

MK 03.08.2010. noteikumu Nr. 713 “Par kārtību, kādā nodrošina apmācību pirmās palīdzības sniegšanā, un pirmās palīdzības aptiecināšanas medicīnisko materiālu minimumu” prasību ievērošanu darba vietās DAS 2018.gadā ir novērtējuši ar vidēji 5,9 punktiem, kas salīdzinoši ir zems vērtējums (zem vidējā vērtējuma; kopējais vērtējumu par normatīvo aktu ievērošanu intervāls bija no 5,8-9,1 punktam; šis normatīvais akts netika iekļauts DAS aptaujā 2010.gadā). 2013.gada pētījumā DAS netika aptaujāti.

Apmācība pirmajā palīdzībā Latvijā

MK nosaka kārtību, kādā jāveic apmācība pirmās palīdzības sniegšanā, saskaņā ar DAL 12. panta trešo daļu. MK 14.08.2012. noteikumos Nr. 557 paredzētas personu tiesības apmācīt pirmās palīdzības sniegšanā, apmācību saturs, programmu apjoms un citi jautājumi. Atbilstoši normatīvo aktu prasībām uzņēmumā kā atbildīgo par pirmās palīdzības sniegšanu var norīkot nodarbināto, kurš apmācīts pirmās palīdzības sniegšanā, un kuram ir izsniegts dokuments par pirmās palīdzības sniegšanas apmācības apgūšanu (instruktāža darba aizsardzībā pirmās palīdzības sniegšanā nav pietiekams apmācību veids, lai nodarbinātais tiktu norīkots pirmās palīdzības sniegšanai). Apmācīt pirmās palīdzības sniegšanā var tikai tās personas, kuras ir ieguvušas tiesības sniegt apmācību saskaņā ar MK 14.08.2012. noteikumu Nr. 557 prasībām.

Pētījumā izmantoti 2018.gada darba devēju, nodarbināto un darba aizsardzības speciālistu aptauju dati. Aprakstot un dinamiskā salīdzinot iepriekšējos periodus, izmantoti dati, kas bija pieejami iepriekš veikto pētījumu tematiskajos pielikumos.

Darba devēju aptauja

Darba devējiem 2018.gada aptaujas ietvaros tika uzdots jautājums:

Vai jūs pagājušā gada laikā Jūs esiet ieguldījis finansīalos līdzekļus apmācībām pirmajā palīdzībā?

2018.gada aptaujā to darba devēju īpatsvars, kas ieguldījuši līdzekļus apmācībai pirmajā palīdzībā ir nedaudz augstāks nekā iepriekšējos divos pētījumos “Darba apstākļi un riski Latvijā”: 2018.gadā – 20,8%, 2013.gadā – 18,2%, 2010.gadā – 19,5%, 2006.gadā – 27,3%). Pieaugums noticis, jo, piemēram, izglītības nozarē ieguldījumus veikuši 61,3% respondentu, savukārt, citās nozarēs 24,4% respondentu (citas nozares ietver, piemēram, transporta un sakaru nozari), kas ir augstāk nekā 2018.gada vidējā vērtība, kā arī pieaugums salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem.

Tomēr 2018.gadā, salīdzinoši ar 2013.gada aptauju, lielā daļā nozaru vērojams straujš tādu darba devēju skaita samazinājums, kuri iegulda finansīalos līdzekļus apmācībās pirmajā palīdzībā:

- veselības un sociālās aprūpe: 2018.gadā – 36,0%, 2013.gadā – 73,0%, 2010.gadā – 41,7%;
- būvniecība: 2018.gadā – 23,7%, 2013.gadā – 27,3%, 2010.gadā – 26,6%;
- elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde un gaisa kondicionēšana: 2018.gadā – 18,2%, 2013.gadā – 31,3%, 2010.gadā – 31,7%;
- pārtikas produktu un dzērienu ražošana: 2018.gadā – 7,0%, 2013.gadā – 48,3%;
- lauksaimniecība un mežsaimniecība: 2018.gadā – 5,2%, 2013.gadā – 39,8%, 2010.gadā – 27,1%;
- tekstilizstrādājumu, apģērba ražošana: 2018.gadā – 6,5%, 2013.gadā – 31,5%, 2010.gadā – 11,3%;
- metālu, gatavo metālizstrādājumu ražošanas: 2018.gadā – 14,1%, 2013.gadā – 29,3%, 2010.gadā – 12,9%.

Atvēlēto finansiālo līdzekļu kritums iespējami skaidrojams ar to, ka pirmās palīdzības apmācības jāveic periodiski ik pēc 5 gadiem (apliecība par pirmās palīdzības kursa apgūšanu ir derīga 5 gadus), un šie ir bijuši darba aizsardzības pasākumi, kuros ieguldīti līdzekļi 2008.gada krīzes un pēckrīzes periodā. Tāpat, iespējams, ka 2018.gadā vidējais darba devēju īpatsvars (20,8%), kas ieguldījuši līdzekļus apmācībai pirmajā palīdzībā dinamiskā ir paaugstinājies, jo, piemēram, izglītības nozarē ieguldījumus veikuši 61,3% respondentu, savukārt, citās nozarēs 24,4% respondentu (citas nozares ietver, piemēram, transporta un sakaru nozari).

Biežāk līdzekļus apmācībām pirmajā palīdzībā ieguldījuši darba devēji lielākos uzņēmumos, taču salīdzinoši ar iepriekšējiem pētījumiem šī atšķirība ir mazinājusies:

- 1-10 nodarbinātie: 2018.gadā – 20,3%, 2013.gadā – 15,5%, 2010.gadā – 16,9%, 2006.gadā – 11,2%;
- 11-49 nodarbinātie: 2018.gadā – 23,8%, 2013.gadā – 3,1%, 2010.gadā – 32,2%, 2006.gadā – 20,1%;
- 50-249 nodarbinātie: 2018.gadā – 36,4%, 2013.gadā – 44,0%, 2010.gadā – 41,4%, 2006.gadā – 27,0%;
- 250 un vairāk nodarbināto: 2018.gadā – 26,9%, 2013.gadā – 52,6%, 2010.gadā – 49,4%; 2006.gadā – 43,5%.

2018.gadā, analizējot datus pēc uzņēmuma dibināšanas gada, vērojams, ka nedaudz biežāk finansiālos līdzekļus pirmās palīdzības apmācībā ieguldījuši uzņēmumi, kuri dibināti pēc 2006.gada:

- līdz 1990.gadam: 2018.gadā – 9,5%, 2013.gadā – 31,6%, 2010.gadā – 30,8%, 2006.gadā – 56,0%;
- no 1991.-1995.gadam: 2018.gadā – 20,5%, 2006.gadā – 30,1%;
- no 1996.-2000.gadam: 2018.gadā – 17,9%, 2006.gadā – 25,3%;
- no 2001.-2005.gadam: 2018.gadā – 12,5%, 2006.gadā – 23,7%;
- no 2006.-2010.gadam: 2018.gadā – 27,4%;
- kopš 2011.gada: 2018.gadā – 22,5%.

2018.gadā biežāk apmācībās pirmajā palīdzībā ir ieguldīti līdzekļi valsts sektora uzņēmumos un iestādēs:

- valsts sektors: 2018.gadā – 28,6%, 2013.gadā – 34,5%, 2010.gadā – 40,2%;
- privātais sektors: 2018.gadā – 20,0%, 2013.gadā – 17,0%, 2010.gadā – 20,3%;
- sabiedrisko organizāciju pārstāvji: 2018.gadā – 0%, 2013.gadā – 32,6%.

2018.gadā biežāk pirmās palīdzības apmācībām līdzekļus ieguldījuši darba devēji, kuru uzņēmums ir gan ar vietējām, gan ārvalstu īpašumtiesībām:

- gan ar vietējām, gan ārvalstu īpašumtiesībām: 2018.gadā – 24,7%, 2013.gadā – 37,1%, 2010.gadā – 8,5%;
- ar vietējām īpašumtiesībām: 2018.gadā – 20,7%, 2013.gadā – 16,9%, 2010.gadā – 20,3%;
- tikai ar ārvalstu īpašumtiesībām: 2018.gadā – 21,2%, 2013.gadā – 38,6%, 2010.gadā – 11,2%.

Aptaujātie darba devēji, kas ir kādas asociācijas biedri, retāk ieguldījuši līdzekļus pirmās palīdzības apmācībās:

- Latvijas Darba devēju konfederācijas biedrs: 2018.gadā – 13,4%;
- Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras biedrs: 2018.gadā – 14,9%;
- kādas nozares asociācijas (piemēram, Mašīnbūves un metālapstrādes rūpniecības uzņēmēju asociācija, Latvijas Ķīmijas un farmācijas uzņēmēju asociācija) biedrs: 2018.gadā – 20,4%;
- ja nav nevienas darba devēju organizācijas biedrs: 2018.gadā – 20,9%, 2013.gadā – 17,2%.

Pozitīvi vērtējams, ka arvien vairāk arī darba devēji, kuri nav nevienas darba devēju organizācijas biedri, norāda, ka ieguldījuši finansiālos līdzekļus apmācībai pirmajā palīdzībā. Tas liecina par labāku darba devēju informētības līmeni Latvijā par nepieciešamību veikt apmācību pirmajā palīdzībā.

Nodarbināto aptauja

Saskaņā ar 2018.gada aptaujas datiem kopumā vidēji Latvijā 34,2% (2013.gadā – 27,3%, 2010.gadā – 19,4%, 2006.gadā – 19,7%) respondentu ir atzīmējuši, ka darba devējs viņiem personīgi ir nodrošinājis apmācību pirmajā palīdzībā, kas ir visaugstākais rādītājs salīdzinājumā ar visu iepriekšējo pētījumu “Darba apstākļi un riski Latvijā” rezultātiem.

2018.gadā visbiežāk apmācību pirmajā palīdzībā atzīmējuši nodarbinātie no šādām nozarēm:

- elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde, gaisa kondicionēšana: 2018.gadā – 53,0%, 2013.gadā – 43,0%;
- veselība un sociālā aprūpe: 2018.gadā – 49,8%, 2013.gadā – 46,1%;
- tekstilizstrādājumu, apģērbu ražošana: 2018.gadā – 36,9%, 2013.gadā – 1,3%;
- metālu, gatavo metālizstrādājumu ražošana: 2018.gadā – 36,4%, 2013.gadā – 52,9%;
- apstrādes rūpniecība: 2018.gadā – 34,7%, 2013.gadā – 32,0%.

Savukārt 2010.gadā visbiežāk nodarbinātie to atzīmēja ieguves rūpniecībā un karjeru izstrādes nozarēs – 54,1%, elektroenerģijas, gāzes apgādes un siltumapgādes nozares – 39,8%, koksnēs, koka un korķa izstrādājumu un mēbeļu ražošanas nozares – 33,7%.

Pozitīvi vērtējams, ka kopš 2013.gada ir ievērojami palielinājies to nodarbināto īpatsvars tekstilizstrādājumu un apģērbu ražošanas nozarē, kurus darba devējs ir nodrošinājis ar apmācību pirmajā palīdzībā.

Turklāt arī 2018.gadā visretāk apmācība pirmajā palīdzībā minēta tādās nozarēs, kurām raksturīgs intensīvs darbs ar darba aprīkojumu un bieži iespējami NG darbā:

- papīra, papīra izstrādājumu ražošana, poligrāfija, ierakstu reproducēšana – 17,7%;
- zivsaimniecība – 17,5%;
- ieguves rūpniecība, karjeru izstrāde – 16,1%.

Dzimumu starpā 2018.gadā nav vērojamas būtiskas atšķirības: sievietes – 34,7% (2013.gadā – 23,6%, 2010.gadā – 15,0%, 2006.gadā – 18,0%), vīrieši – 33,4% (2013.gadā – 31,7%, 2010.gadā – 25,6%, 2006.gadā – 21,8%). Gan vīriešu, gan sieviešu vidū respondentu īpatsvars, kas apstiprinoši atbildējuši uz šo jautājumu, ir pieaudzis, un pirmo reizi pētījumu gaitā līdzīgs abu dzimumu respondentu īpatsvars atbildējuši par darba devēja nodrošinātu apmācību pirmajā palīdzībā.

Visbiežāk 2018.gadā apmācībās piedalījušies gados vecākie respondenti: 18–24 gadi – 31,3%, 25–34 gadi – 30,0%, 35–44 gadi – 34,9%, 45–54 gadi – 32,1%, 55–74 gadi – 40,9%. Iepriekšējos pētījumos būtiskas atšķirības dažāda vecuma respondentu vidū netika novērotas (2013.gadā: 23,5% – 30,3%; 2010.gadā: 16,1% – 22,5%; 2006.gadā: 19,3% – 22,1%).

Iepriekšējo aptauju rezultāti norāda uz tendenci, ka, pieaugot respondentu izglītības līmenim, palielinās respondentu īpatsvars, kuri minējuši, ka piedalījušies pirmās palīdzības apmācībās, taču 2018.gada aptaujā tendence vairs nav tik izteikta kā iepriekšējos pētījumos, un visbiežāk pirmās palīdzības apmācību atzīmējuši nodarbinātie ar profesionālo vidējo izglītību:

- sākumskolas, nepabeigta pamatizglītība: 2018.gadā – 21,0%, 2013.gadā – 14,2%, 2010.gadā – 0%, 2006.gadā – 3,9%;
- pamatizglītība: 2018.gadā – 18,4%, 2013.gadā – 15,8%, 2010.gadā – 14,5%, 2006.gadā – 13,7%;
- vidējā izglītība: 2018.gadā – 28,9%, 2013.gadā – 26,6%, 2010.gadā – 20,2%, 2006.gadā – 17,5%;
- profesionālā vidējā izglītība: 2018.gadā – 37,3%, 2013.gadā – 28,6%, 2010.gadā – 18,5%, 2006.gadā – 22,9%;
- augstākā izglītība: 2018.gadā – 35,9%, 2013.gadā – 28,7%, 2010.gadā – 21,8%, 2006.gadā – 19,7%.

Pozitīvi vērtējams tas, ka nodarbinātie visās izglītības līmeņa kategorijās biežāk ir norādījuši, ka piedalījušies pirmās palīdzības apmācībās.

2018.gada aptaujas dati norāda, ka apmācīto īpatsvars pirmajā palīdzībā ir pieaudzis visos sektoros, visvairāk – privātajā sektorā:

- valsts sektors: 2018.gadā – 43,7%, 2013.gadā – 36,4%, 2010.gadā – 23,1%, 2006.gadā – 29,1%;
- privātais sektors: 2018.gadā – 30,1%, 2013.gadā – 21,7%, 2010.gadā – 18,7%, 2006.gadā – 14,5%;
- sabiedrisko organizāciju pārstāvji: 2018.gadā – 22,5%, 2013.gadā – 21,7%, 2010.gadā – 10,9%, 2006.gadā – 17,6%.

Pēc nodarbināto aptaujas datiem secināms, ka 2018.gadā pirmās palīdzības apmācībās visvairāk ir piedalījušies nodarbinātie lielajos uzņēmumos:

- 1-10 nodarbinātie: 2018.gadā – 24,3%, 2013.gadā – 16,7%, 2010.gadā – 17,9%, 2006.gadā – 12,5%;
- 11-49 nodarbinātie: 2018.gadā – 33,0%, 2013.gadā – 26,0%, 2010.gadā – 23,8%, 2006.gadā – 18,8%;
- 50-249 nodarbinātie: 2018.gadā – 38,4%, 2013.gadā – 27,8%, 2010.gadā – 24,1%; 2006.gadā – 23,0%
- 250 un vairāk nodarbināto: 2018.gadā – 46,5%, 2013.gadā – 46,5%, 2010.gadā – 29,2%, 2006.gadā – 27,6%.

Saskaņā ar 2018.gada aptaujas datiem kopumā Latvijā vidēji 34,5% (2013.gadā – 26,5%, 2010.gadā – 21,2%, 2006.gadā – 26,2%) respondentu ir atzīmējuši, ka darba devējs nodarbinātajiem ir nodrošinājis apmācību pirmajā palīdzībā, kas sasniedz augstāko rādītāju visu iepriekš veikto pētījumu vidū.

2018.gadā biežāk to, ka darba devējs uzņēmumā nodarbinātajiem (respondentu ieskaitot) nodrošinājis apmācību pirmajā palīdzībā, minējuši nodarbinātie tādās nozarēs kā:

- elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde, gaisa kondicionēšana: 2018.gadā – 61,2%, 2013.gadā – 45,8%, 2010.gadā – 38,6%;
- veselības un sociālā aprūpe 2018.gadā – 45,1%, 2013.gada – 36,6%;
- apstrādes rūpniecība 2018.gadā – 44,0%, 2013.gadā – 36,7%;
- papīra, papīra izstrādājumu ražošana, poligrāfija, ierakstu reproducēšana 2018.gadā – 37,4%, 2013.gadā – 30,2%, 2010.gadā – 9,7%;
- tekstilizstrādājumu un apģērbu ražošana: 2018.gadā – 34,6%, 2013.gadā – 18,3%, 2010.gadā – 1,3%;
- lauksaimniecībā un mežsaimniecībā: 2018.gadā – 33,0%, 2013.gadā – 21,2%;
- būvniecība: 2018.gadā – 31,0%, 2013.gadā – 27,7%, 2010.gadā – 33,3%;
- lauksaimniecībā un mežsaimniecībā: 2018.gadā – 33,0%, 2013.gadā – 21,2%.

Retāk nekā iepriekšējos pētījumos nodarbinātie ir norādījuši, ka darba devējs ir nodrošinājis apmācības pirmajā palīdzībā sekojošās nozarēs:

- metālu, gatavo metālizstrādājumu ražošana: 2018.gadā – 36,3%, 2013.gadā – 43,2%;
- ieguves rūpniecība: 2018.gadā – 17,4%, 2013.gadā – 32,8%, 2010.gadā – 57,6%;
- zivsaimniecība: 2018.gadā – 13,9%, 2013.gadā – 28,8%, 2010.gadā – 45,5%.

Vairumā nozaru ir palielinājies nodarbināto īpatsvars, kas norādījuši, ka citiem nodarbinātajiem (respondentu ieskaitot) darba devējs ir nodrošinājis apmācības pirmās palīdzības sniegšanā. Īpaši pozitīva tendence vērojama elektroenerģijas, gāzes apgādes, siltumapgādes, gaisa kondicionēšanas nozarē, par 15,4 procentpunktiem palielinoties nodarbināto īpatsvaram, kuriem nodrošinātas pirmās palīdzības apmācības. Tomēr ievērojami retāk nekā iepriekšējos pētījumos nodarbinātie pirmās palīdzības apmācību veikšanu ir minējuši metālu, gatavo metālizstrādājumu ražošanā un ieguves rūpniecībā, kurās darbā tiek izmantoti dažādi

mehānismi un iekārtas, pastāv ķīmiskie darba vides riski, putekļu, metināšanas aerosola risks, elektrotraumu un ugunsdrošības riski u.tml. radot augstāku traumatisma varbūtību.

2018.gadā nav vērojamas būtiskas atšķirības starp vīriešiem un sievietēm, kuri norādījuši, ka darba devējs ir citiem nodarbinātajiem (ieskaitot respondentu) uzņēmumā nodrošinājis pirmās palīdzības apmācības: sievietes – 34,9% (2013.gadā – 23,8%, 2010.gadā – 15,2%, 2006.gadā – 24,1%), vīrieši – 33,9% (2013.gadā – 33,9%, 2010.gadā – 29,3%, 2006.gadā – 28,8%). Turklāt situācija nav mainījiesies vīriešu vidū, bet ir uzlabojusies sieviešu vidū.

Aptuveni vienādi bieži par kolēģu apmācību norādījuši visu vecuma grupu respondenti (2018.gadā: 18–24 gadi – 31,0%, 25–34 gadi – 31,7%, 35–44 gadi – 34,2%, 45–54 gadi – 33,7%, 55–74 gadi – 39,7%). Līdzīgi bija arī iepriekšējos pētījumos (2013.gadā: 19,2% – 28,6%; 2010.gadā: 17,0% – 22,3%; 2006.gadā: 25,1% – 29,0%).

Līdzīgi kā 2006. un 2013.gada pētījumos, arī 2018.gadā respondenti ar zemāku izglītības līmeni norādījuši, ka nodarbinātajiem minētā apmācība tikusi nodrošināta retāk, tomēr dinamikā vērojama pozitīva tendence visās izglītības līmeņu grupās:

- sākumskolas, nepabeigta pamatizglītība: 2018.gadā – 17,8%, 2013.gadā – 14,2%, 2006.gadā – 8,3%;
- pamatizglītība: 2018.gadā – 18,2%, 2013.gadā – 16,6%, 2006.gadā – 18,1%;
- vidējā izglītība: 2018.gadā – 30,8%, 2013.gadā – 23,8%, 2006.gadā – 24,1%;
- profesionālā vidējā izglītība: 2018.gadā – 37,6%, 2013.gadā – 29,0%, 2006.gadā – 30,0%;
- augstākā izglītība: 2018.gadā – 35,6%, 2013.gadā – 27,3%, 2006.gadā – 26,0%.

Savukārt 2010.gadā būtiskas atšķirības respondentu vidū nebija (18,5%–23,8%), izņemot respondentu ar sākumskolas un nepabeigtu pamatizglītību (28,4%).

Arī 2018.gadā biežāk apmācību pirmajā palīdzībā atzīmējuši respondenti valsts sektorā:

- valsts sektors: 2018.gadā – 44,8%, 2013.gadā – 33,1%, 2010.gadā – 30,2%, 2006.gadā – 36,7%;
- privātais sektors: 2018.gadā – 29,6%, 2013.gadā – 22,9%, 2010.gadā – 19,0%, 2006.gadā – 20,7%;
- sabiedrisko organizāciju pārstāvji: 2018.gadā – 29,0%, 2013.gadā – 14,8%, 2010.gadā – 13,7%, 2006.gadā – 17,6%.

Atbilstoši nodarbināto aptaujas rezultātiem būtiski biežāk apmācība pirmās palīdzības sniegšanā veikta lielajos uzņēmumos, kā arī pozitīvi vērtējams, ka, apskatot datus dinamikā, biežāk apmācība pirmajā palīdzībā tiek nodrošināta arī mazajos un mikrouzņēmumos:

- 1-10 nodarbinātie: 2018.gadā – 23,5%, 2013.gadā – 14,8%, 2010.gadā – 19,7%, 2006.gadā – 17,3%;
- 11-49 nodarbinātie: 2018.gadā – 34,1%, 2013.gadā – 24,8%, 2010.gadā – 26,3%, 2006.gadā – 25,0%;
- 50-249 nodarbinātie: 2018.gadā – 39,3%, 2013.gadā – 29,6%, 2010.gadā – 28,4%, 2006.gadā – 30,6%;
- 250 un vairāk nodarbināto: 2018.gadā – 48,3%, 2013.gadā – 39,7%, 2010.gadā – 38,4%, 2006.gadā – 36,0%.

Tomēr kopumā visi iegūtie dati ir jāvērtē piesardzīgi, jo nodarbinātie ne vienmēr izprot, ka apmācība pirmās palīdzības sniegšanā ir vismaz 12 stundu kurss divu vai vairāku dienu laikā nevis tikai instruktāža par rīcību neatliekamā situācijā, kad būtu jāsniedz arī pirmā palīdzība.

Darba aizsardzības speciālistu aptauja

DAS aptaujā tika uzdots jautājums par to, vai darba devēji nodrošina apmācības pirmās palīdzības sniegšanā (kursus; 1. tabula).

1. tabula. Darba aizsardzības speciālistu īpatsvars, kas minējuši, ka darba devēji nodrošina apmācības pirmajā palīdzībā, %

Apmācību biežums	2006	2010	2018
Vienmēr, ja nepieciešams	25,6	25,7	29,4
Reti, nesistemātiski	29,1	29,0	36,3
Ir nepieciešams, bet nenodrošina	32,6	38,1	26,4
Nav nepieciešams	3,5	2,9	2,5
Grūti pateikt	9,3	4,3	5,5

Piezīme: 2013.gadā netika veikta darba aizsardzības speciālistu aptauja

Bāze: darba aizsardzības speciālisti, 2018.gadā n=201, 2010.gadā n=210, 2006.gadā n=86

Avots: darba aizsardzības speciālistu aptauja

Salīdzinot ar 2010.gada aptaujas rezultātiem, 2018.gadā var secināt, ka pieaudzis DAS īpatsvars, kuri apgalvo, ka uzņēmumos tiek nodrošinātas apmācības pirmajā palīdzībā, ja nepieciešams. Tāpat arī pozitīvi vērtējams, ka 2018.gadā samazinājies DAS īpatsvars, kuri norāda, ka uzņēmumos ir nepieciešama apmācība pirmajā palīdzībā, taču darba devējs to nenodrošina. Kopumā var secināt, ka situācija Latvijas uzņēmumos ir uzlabojusies.

Pirmās palīdzības apmācības kvalitāte

Darba devēju aptauja

Darba devējiem tika lūgts novērtēt pirmās palīdzības apmācību kvalitāti, tomēr 35,8% (2013.gadā – 53,3%, 2010.gadā – 60,1%, 2006.gadā – 52,5%) respondentu to nevarēja novērtēt, jo viņi šo pakalpojumu nebija izmantojuši. Aptaujas rezultāti liecina, ka aizvien biežāk darba devēji izmanto šo pakalpojumu un spēj novērtēt tā kvalitāti, kas ir pozitīva tendence.

Lielākā daļa respondentu, kas bija izmantojuši minēto pakalpojumu, atbildēja, ka apmācība pirmās palīdzības sniegšanā ir kvalitatīva (2018.gadā – 90,6%, 2013.gadā – 92,7%, 2010.gadā – 92,8%, 2006.gadā – 96,0%), taču šis rādītājs, apskatot dinamiskā, nedaudz samazinās.

2018.gada aptaujā visbiežāk to, ka pakalpojums bijis nekvalitatīvs, minējuši darba devēji no šādām nozarēm:

- būvniecība: 2018.gadā – 3,3%, 2013.gadā – 9,4%;
- zivsaimniecība: 2018.gadā – 4,1%;
- elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde, gaisa kondicionēšana: 2018.gadā – 3,5%, 2010.gadā – 16,2%;

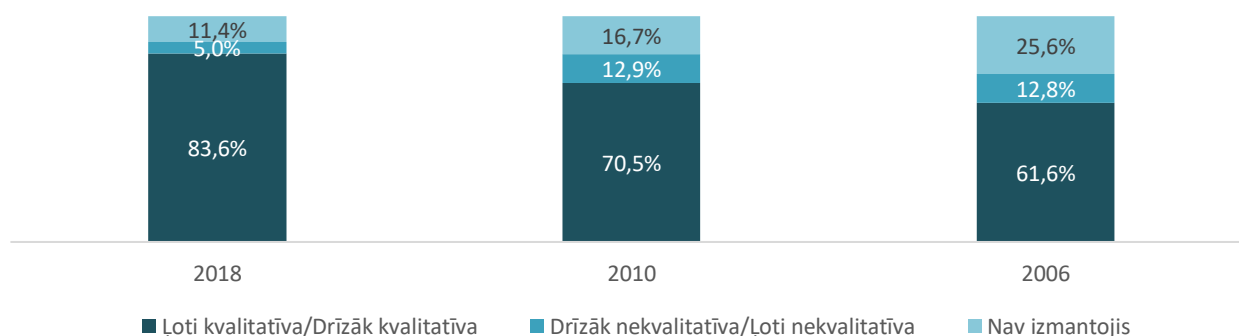
- pārtikas produktu, dzērienu ražošana: 2018.gadā – 2,6%;
- ūdens apgāde, notekūdeņu, atkritumu apsaimniekošana, sanācija: 2018.gadā – 1,9%, 2013.gadā – 3,7%, 2010.gadā – 11,4%.

Pētījuma dati parāda, ka situācija ar pirmās palīdzības apmācību kvalitāti dinamikā uzlabojas, jo mazāks darba devēju īpatsvars nav izmantojuši pakalpojumu kopumā, arī nozarēs mazāks darba devēju īpatsvars pakalpojumu vērtē kā nekvalitatīvu.

Darba aizsardzības speciālistu aptauja

Darba aizsardzības speciālistiem, kuri piedalījās aptaujā, tika lūgts novērtēt dažādus darba aizsardzības pakalpojumus vai preces, tai skaitā, apmācību pirmās palīdzības sniegšanā (1. attēls).

1. attēls. Darba aizsardzības speciālistu īpatsvars pēc atbildēm par apmācību pirmās palīdzības sniegšanā kvalitāti

Bāze: visi respondenti, 2018.gadā n=201, 2010.gadā n=210, 2006.gadā n=86

Avots: darba aizsardzības speciālistu aptauja

Kā redzams attēlā, tad 2018.gadā, salīdzinot ar 2010.gadu, nozīmīgi ir palielinājies to respondentu īpatsvars, kas ir novērtējuši apmācību pirmajā palīdzībā kā ļoti kvalitatīvu vai drīzāk kvalitatīvu, kā arī samazinājies to DAS īpatsvars, kuri to vērtē kā ļoti vai drīzāk nekvalitatīvu vai šo pakalpojumu nav izmantojuši. Drīzāk nekvalitatīvi/ļoti nekvalitatīvi vērtējuma rādītājs arī ir krities, jo šādi pirmās palīdzības apmācības novērtēja vien 5,0% respondentu. Kopumā vērojams, ka, salīdzinot ar situāciju 2010.gadā, apmācības pirmajā palīdzībā tiek veiktas vairāk, kā arī tām ir augstāks kvalitātes līmenis.

Pirmās palīdzības sniegšanai nepieciešamo medicīnisko materiālu minimums

Darba devēju aptauja

2018.gadā 53,2% (2013.gadā – 58,5%, 2010.gadā – 66,0%, 2006.gadā – 75,8%) darba devēju apstiprināja, ka ir ieguldījuši finansiālos līdzekļus pirmās palīdzības aptieciņu iegādei. Šis īpatsvars samazinājies, tomēr iespējams, ka darba devējiem nav bijusi nepieciešamība pēc šādiem ieguldījumiem. Pirmās palīdzības aptieciņas iegāde kopumā 2018.gadā ir minēts kā otrs biežākais pasākums, kurš saistīts ar darba aizsardzību un kur darba devēji iepriekšējā gada laikā ir ieguldījuši līdzekļus (2018.gadā visbiežāk finansiālie līdzekļi ieguldīti darba apģērba un individuālās aizsardzības līdzekļu iegādei – 56,7%; 2013.gadā visvairāk finansiālie līdzekļi

ieguldīti pirmās palīdzības aptieciņas iegādei, bet 2010.gadā – pirmās palīdzības aptieciņas bija trešais biežāk minētais darba aizsardzības pasākums, kam izlietoti finanšu līdzekļi).

Biežāk nekā vidēji Latvijā darba devēji minējuši pirmās palīdzības aptieciņu iegādi tikai šādās nozarēs:

- būvniecība: 2018.gadā – 65,7%;
- veselības un sociālā aprūpe: 2018.gadā – 67,3%.

Pozitīvi vērtējams, ka būvniecībā kā nozarē, kurā viegli gūt dažādus savainojumus un ir augsts nelaimes gadījumu risks, lielākā daļa darba devēju ieguldījuši finansiālos līdzekļus pirmās palīdzības aptieciņu iegādei.

Kā negatīvs vērtējams fakts, ka lielākajā daļā no pētījumā izdalītajām nozarēm retāk nekā vidēji Latvijā minētas, ka darba devēji tērējuši līdzekļus pirmās palīdzības aptieciņas iegādei. Visretāk to darba devēji minējuši šādās nozarēs:

- tekstilizstrādājumu un apģērbu ražošana 2018.gadā – 50,6%;
- ieguves rūpniecība, karjeru izstrāde: 2018.gadā – 50,3%;
- papīra un papīra izstrādājumu ražošanas, poligrāfijas un ierakstu reproducēšana: 2018.gadā – 48,0%;
- pārtikas produktu, dzērienu ražošana: 2018.gadā – 46,4%;
- ūdens apgādes, notekūdeņu, atkritumu apsaimniekošana un sanācija: 2018.gadā – 45,3%;
- metālu, gatavo metālizstrādājumu ražošana: 2018.gadā – 45,2%;
- elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde un gaisa kondicionēšana: 2018.gadā – 44,0%;
- zivsaimniecība: 2018.gadā – 39,2%.

Salīdzinoši, 2013.gadā visās nozarēs darba devēji biežāk nekā vidēji Latvijā bija ieguldījuši finansiālos līdzekļus pirmās palīdzības aptieciņu iegādei, izņemot papīra, papīra izstrādājumu ražošanas, poligrāfijas nozarē (58,2%). Savukārt nozarēs, kurās iespējams augsts nelaimes gadījumu risks, situācija 2010.gadā bija labāka nekā vidēji valstī (piemēram, būvniecībā – 87,8%, koksnes, koka un korķa izstrādājumu, mēbeļu ražošanā – 86,7%, lauksaimniecībā un mežsaimniecībā – 81,2%).

Pēc uzņēmuma lieluma (pēc nodarbināto skaita) redzams, ka darba devēji 2018.gadā visbiežāk un būtiski biežāk kā citos uzņēmumos pirmās palīdzības aptieciņas nodrošinājuši uzņēmumos ar 250 un vairāk nodarbināto:

- 1-10 nodarbinātie – 52,5%;
- 11-49 nodarbinātie – 59,6%;
- 50-249 nodarbinātie – 58,1%;
- 250 un vairāk nodarbināto – 79,0%.

Darba devēji valsts sektorā 2018.gadā visbiežāk minējuši to, ka pagājušā gada laikā ieguldījuši finansiālos līdzekļus pirmās palīdzības aptieciņu iegādei (2018.gadā: valsts sektorā – 57,4%, privātajā sektorā – 53,2%, sabiedriskajās organizācijās – 42,6%).

Nodarbināto aptauja

Kopumā vidēji Latvijā 59,8% (2013.gadā – 53,9%, 2010.gadā – 51,1%, 2006.gadā – 44,3%) aptaujāto nodarbināto darba devēju ir nodrošinājuši pirmās palīdzības aptieciņas.

2018.gadā pirmās palīdzības aptieciņās iegādi biežāk minējuši nodarbinātie šādās nozarēs:

- apstrādes rūpniecība: 2018.gadā – 69,4%; 2013.gadā – 71,1%, 2010.gadā – 84,5%;
- elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde, gaisa kondicionēšana: 2018.gadā – 68,8%;
- ūdens apgāde, notekūdeņu, atkritumu apsaimniekošana un sanācija: 2018.gadā – 67,1%, 2010.gadā – 30,1%;

- pārtikas produktu un dzērienu ražošana: 2018.gadā – 66,4%;
- koksnes, koka un korķa izstrādājumu, mēbeļu ražošana: 2018.gadā – 65,0%;
- tekstilizstrādājumu, apģērbu ražošana: 2018.gadā – 60,2%;
- būvniecība: 2018.gadā – 60,0%.

Visretāk nodarbinātie norādījuši, ka pirmās palīdzības aptieciņas ir nodrošinātas šādās nozarēs:

- veselība un sociālā aprūpe – 56,6%, 2013.gadā – 70,3%;
- zivsaimniecība: 2018.gadā – 47,1%; 2013.gadā – 81,0%;
- ieguves rūpniecība, karjeru izstrāde: 2018.gadā – 47,7%, 2013.gadā – 68,1%, 2010.gadā – 87,5%.

Lai gan dinamikā vērojams, ka iepriekš minētajās nozarēs mazāks nodarbināto īpatsvars minējis pirmās palīdzības aptieciņu nodrošināšanu, tas neliecina par situācijas pasliktināšanos, jo uzņēmumos aptieciņas var nebūt jāatjauno katru gadu (ja nav novecojis medikamentu/ materiālu derīguma termiņš vai tie nav izlietoti).

2018.gadā vērojama pretēja situācija iepriekšējiem pētījumiem – nedaudz biežāk pirmās aptieciņas iegādi minējušas sievietes (2018.gadā – 61,1%, 2013.gadā – 50,5%, 2010.gadā – 46,4%, 2006.gadā – 41,8%) nekā vīrieši (2018.gadā – 58,1%, 2013.gadā – 57,9%, 2010.gadā – 57,8%, 2006.gadā – 47,4%).

Vērojama tendence, ka vecāki nodarbinātie biežāk norāda, ka uzņēmumā ir tikusi iegādāta pirmās palīdzības aptieciņa (2018.gadā: 18-24 gadi – 45,7%, 25-34 gadi – 58,4%, 35-44 gadi – 58,5%, 45-54 gadi – 62,4%, 55-74 gadi – 64,8%). Arī iepriekšējos pētījumos vērojama šī tendence (2013.gadā: 45,2% – 58,9%; 2010.gadā: 43,4% – 53,7%; 2006.gadā: 38,4% – 50,1%).

Analizējot datus pēc respondentu izglītības līmeņiem, apstiprinoši uz šo jautājumu biežāk atbildējuši nodarbinātie ar profesionālo vidējo izglītību, bet retāk – sākumskolas vai nepabeigtu pamatizglītību:

- sākumskolas, nepabeigta pamatizglītība: 2018.gadā – 48,1%, 2013.gadā – 42,5%, 2010.gadā – 100,0%, 2006.gadā – 38,0%;
- pamatizglītība: 2018.gadā – 51,8%, 2013.gadā – 51,7%, 2010.gadā – 44,9%, 2006.gadā – 37,7%;
- vidējā izglītība: 2018.gadā – 55,7%, 2013.gadā – 49,5%, 2010.gadā – 51,9%, 2006.gadā – 42,4%;
- profesionālā vidējā izglītība: 2018.gadā – 64,3%, 2013.gadā – 58,1%, 2010.gadā – 53,9%, 2006.gadā – 48,9%;
- augstākā izglītība: 2018.gadā – 58,5%, 2013.gadā – 52,0%, 2010.gadā – 47,5%, 2006.gadā – 42,0%.

2018.gadā nedaudz biežāk pirmās palīdzības aptieciņa tika nodrošināta valsts sektorā strādājošajiem:

- valsts sektors: 2018.gadā – 62,3%, 2013.gadā – 56,5%, 2010.gadā – 40,9%, 2006.gadā – 45,9%;
- privātais sektors: 2018.gadā – 59,7%, 2013.gadā – 52,9%, 2010.gadā – 53,9%, 2006.gadā – 43,4%;
- sabiedrisko organizāciju pārstāvji: 2018.gadā – 40,5%, 2013.gadā – 31,2%, 2010.gadā – 38,7%, 2006.gadā – 38,7%.

2018.gada dati liecina, ka arvien vairāk nodarbināto visos sektoros, salīdzinot ar 2013.gadu, tiek nodrošināti ar pirmās palīdzības aptieciņām darba vietās.

Atbilstoši nodarbināto aptaujas rezultātiem 2018.gadā, vērojama tendence – pieaugot nodarbināto skaitam uzņēmumā, palielinās to nodarbināto īpatsvars, kas minējuši, ka pirmās palīdzības aptieciņa tikusi nodrošināta:

- 1-10 nodarbinātie: 2018.gadā – 53,3%, 2013.gadā – 42,8%, 2010.gadā – 50,6%, 2006.gadā – 32,2%;
- 11-49 nodarbinātie: 2018.gadā – 60,6%, 2013.gadā – 56,6%, 2010.gadā – 54,1%, 2006.gadā – 48,0%;
- 50-249 nodarbinātie: 2018.gadā – 63,3%, 2013.gadā – 56,7%, 2010.gadā – 54,6%, 2006.gadā – 49,5%;
- 250 un vairāk nodarbināto: 2018.gadā – 69,7%, 2013.gadā – 63,9%, 2010.gadā – 64,1%; 2006.gadā – 48,0%.

Darba aizsardzības speciālistu aptauja

DAS tika uzdots jautājums par to, vai darba devēji uzņēmumos nodrošina pirmās palīdzības aptieciņu iegādi, satura atjaunošanu (2. tabula).

2. tabula. Darba aizsardzības speciālistu īpatsvars, kuri minējuši, ka darba devēji uzņēmumā/iestādē nodrošina pirmās palīdzības aptieciņu iegādi un satura atjaunošanu, %

Atbilde	2006	2010	2018
Vienmēr, ja nepieciešams	55,8	63,3	73,6
Reti, nesistemātiski	24,4	26,7	21,9
Ir nepieciešams, bet nenodrošina	4,7	8,1	3,0
Nav nepieciešams	*	*	0,5
Grūti pateikt	3,5	1,9	1,0

Piezīmes: 2013.gadā netika veikta DAS aptauja;

* - dati nav pieejami.

Bāze: darba aizsardzības speciālisti, 2018.gadā n=201, 2010.gadā n=210, 2006.gadā n=86

Avots: darba aizsardzības speciālistu aptauja

Pozitīvi vērtējams, ka 2018.gadā ir uzlabojusies situācija, augstākam DAS īpatsvaram norādot, ka darba devēji uzņēmumā nodrošina pirmās palīdzības aptieciņu iegādi un satura atjaunošanu.

Secinājumi

1. 2018.gadā, analizējot darba devēju aptaujas datus, ir nedaudz palielinājies to darba devēju īpatsvars, kas minējuši, ka ieguldījuši līdzekļus apmācību veikšanai pirmās palīdzības sniegšanā. Tāpat, salīdzinot ar 2013.gadu, pieaudzis arī nodarbināto īpatsvars, kas apliecinājuši, ka viņu darba devēji arvien vairāk nodrošina apmācības pirmajā palīdzībā.
2. Nodarbinātajiem ar zemāku izglītības līmeni apmācība pirmās palīdzības sniegšanā nodrošināta nedaudz retāk kā citiem respondentiem, tomēr dinamikā vērojama situācijas uzlabošanās visu izglītības līmeņu respondentu vidū.
3. 24,9% darba aizsardzības speciālistu pauduši viedokli, ka darba devēji pārāk reti nodrošina apmācības pirmajā palīdzībā arī tad, ja tas ir nepieciešams, tomēr dinamikā novērojama pozitīva tendence – šis rādītājs samazinājies.
4. Vairāk nekā puse darba devēju (58,1%) ir norādījuši, ka apmācība pirmās palīdzības sniegšanā ir kvalitatīva. Tāpat arī ir samazinājies respondentu - darba devēju – īpatsvars, kas nav izmantojuši pirmās palīdzības apmācību pakalpojumu.
5. Pēc nodarbināto aptaujas datiem redzams, ka 2018.gadā viņiem biežāk nekā 2013.gadā nodrošinātas pirmās palīdzības aptiecināšanas, taču darba devēji norāda, ka finansiālos līdzekļus pirmās palīdzības aptiecināšanai iegādei atvēlējuši mazāk.

Ieteikumi un to realizācija

Ieteikumi no pētījuma „Darba apstākļi un riski Latvijā, 2012-2013” un to realizācija

Vēlams izstrādāt vadlīnijas vai skaidrojumus, kas atvieglotu darba devējiem nepieciešamo apmācāmo nodarbināto skaita noteikšanu, kā tas ir noteikts citās valstīs (piemēram, iekļaujot šādu vadlīniju izstrādi preventīvo pasākumu plānā). Vadlīnijās varētu arī iekļaut ieteicamo pirmās palīdzības aptieciņu skaitu, ņemot vērā veicamo darbu bīstamību un nelaiemes gadījumu iespējamību, kā arī specifiskos gadījumus, kad aptieciņās varētu iekļaut kādus ārstnieciskos līdzekļus (piemēram, pretapdeguma līdzekļi, strādājot ar karstām virsmām).

Ieteikums nav realizēts, tas ir aktuāls, tomēr nepieciešams izvērtēt, vai vadlīnijas šajā gadījumā būtu efektīvāks līdzeklis uzņēmumiem Latvijas situācijā, kā nodrošināt to, ka nodarbinātie tiek apmācīti pirmās palīdzības sniegšanā, ņemot vērā arī labās prakses piemērus no citām Eiropas valstīm. Piemēram, šādā dokumentā var noteikt, ka vismaz 5% uzņēmumā nodarbināto jābūt pabeigušiem pirmās palīdzības sniegšanas apmācību kursus pēdējo 5 gadu laikā.

Rekomendējams izdarīt grozījumus MK noteikumos Nr. 557 „Noteikumi par apmācību pirmās palīdzības sniegšanā” (pieņemti 14.08.2012., spēkā no 30.08.2012.), kas ļautu VDI amatpersonām kontrolēt nodarbināto pirmās palīdzības apmācības apliecinājuma dokumentu esamību uzņēmumos, jo MK noteikumi Nr. 557 ir izdoti saskaņā ar Ārstniecības likuma 9. panta trešo daļu un nav paredzēta noteikumu ievērošanas uzraudzība darba vietās.

Ieteikums nav realizēts, un tas ir aktuāls joprojām.

Ieteikumi no pētījuma „Darba apstākļi un riski Latvijā, 2017-2018”

1. MK 03.08.2010. noteikumi Nr. 713 “Par kārtību, kādā nodrošina apmācību pirmās palīdzības sniegšanā, un pirmās palīdzības aptieciņas medicīnisko materiālu minimumu” nosaka, ka līdz 100 nodarbinātajiem uzņēmumā/iestādē ir jābūt vismaz vienai pirmās palīdzības medicīniskajai aptieciņai. Ņemot vērā darba aizsardzības speciālistu fokusgrupas diskusijas dalībnieku rekomendācijas, ieteicams 1 aptieciņu noteikt kā minimumu katrā ģeogrāfiskajā struktūrvienībā (cehā, būvlaukumā), nenorādot nodarbināto skaitu vai arī noteikt, ka nepieciešams nodrošināt ikvienam nodarbinātajam brīvi pieejamus pirmās palīdzības sniegšanai nepieciešamos materiālus. Vienlaikus būtiski ir ne tikai formāli noteikt aptieciņu atrašanās vietu un skaitu, bet veikt pasākumus darba devēju veikto risku novērtējumu kvalitātes uzlabošanai (informēšana, izglītošana), lai atbilstoši to rezultātiem, tiktu noteikts faktiski vajadzīgais aptieciņu skaits un atrašanās vieta.
2. Nepieciešams noteikt normatīvajos aktos, kā rīkoties, ja saskaņā ar darba vides riska novērtējumu tiek identificētas papildus vajadzības attiecībā uz pirmās palīdzības medicīnisko aptieciņu saturu, lai tiktu nodrošināta atbilstoša pirmās medicīniskās palīdzības sniegšanas iespēja, piemēram, nozarēs ar augstu sagriešanās risku vai nozarēs ar augstu apdedzināšanās risku. MK noteikumos arī būtu skaidri jānorāda, ka nav pieļaujama aptieciņas papildināšana ar receptšu un bezreceptšu medikamentiem, kas nav dezinfekcijas līdzekļi vai pretapdeguma līdzekļi.

Izmantotās literatūra

1. Tematiskais pielikums „Pirmā palīdzība (apmācība pirmajā palīdzībā un pirmās palīdzības sniegšanai medicīnisko materiālu minimums)”. Pētījuma „Darba apstākļi un riski Latvijā, 2005-2007” publikācijas pielikums CD. Rīga, 2007.gads, 146 lpp.
2. Tematiskais pielikums „Pirmā palīdzība (apmācība pirmajā palīdzībā un pirmās palīdzības sniegšanai medicīnisko materiālu minimums)”. Pētījuma „Darba apstākļi un riski Latvijā, 2009–2010” publikācijas pielikums CD. Rīga, 2010.gads, 120 lpp.
3. Tematiskais pielikums „Pirmā palīdzība (apmācība pirmajā palīdzībā un pirmās palīdzības sniegšanai medicīnisko materiālu minimums)”. Pētījuma „Darba apstākļi un riski Latvijā, 2012-2013” publikācijas pielikums CD. Rīga, 2013.gads, 141 lpp.

Normatīvie akti

4. Darba aizsardzības likums (redakcijā ar grozījumiem, kas stājas spēkā 28.04.2010.), pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=26020>
5. MK 28.04.2009. noteikumi Nr. 359 “Darba aizsardzības prasības darba vietās” (redakcijā ar grozījumiem, kas stājas spēkā 01.01.2010.), pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=191430>
6. MK 03.08.2010. noteikumi Nr. 713 “Par kārtību, kādā nodrošina apmācību pirmās palīdzības sniegšanā, un pirmās palīdzības aptieciņas medicīnisko materiālu minimumu” (redakcijā ar grozījumiem, kas stājas spēkā 07.08.2010.), pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=214608>
7. MK 14.08.2012. noteikumi Nr. 557 “Par apmācību pirmās palīdzības sniegšanā” (redakcijā ar grozījumiem, kas stājas spēkā 30.08.2012.), pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=251097>
8. LR Civilās aizsardzības un katastrofas pārvaldīšanas likums (redakcijā ar grozījumiem, kuri stājas spēkā 01.10.2016.), pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/282333-civilas-aizsardzibas-un-katastrofas-parvaldisanas-likums>
9. MK 20.12.2017. noteikumi Nr. 716 “Minimālās prasības obligātā civilās aizsardzības kursa saturam un nodarbināto civilās aizsardzības apmācības saturam” (redakcijā ar grozījumiem, kas stājas spēkā 20.12.2017.), pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=295896>
10. Ārstniecības likums (redakcijā ar grozījumiem, kas stājas spēkā 01.01.2018.), pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=44108>